

Η Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη των εισερχόμενων τουριστών στην Ελλάδα και την Ισπανία το 2019, το 2021 και το 2022

Ιανουάριος 2024

Δρ. Άρης Ίκκος, ISHC
Επιστημονικός Διευθυντής

Σεραφείμ Κουτσός
Αναλυτής

Ευαγγελία Λάμπρου
Στατιστικός

INSETE

INTELLIGENCE

Διευκρινίσεις και ειδικοί όροι:

- Η παρούσα μελέτη αποτελεί αποκλειστική πνευματική ιδιοκτησία του INSETE.
- Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, υπό τον όρο της ρητής αναφοράς της πηγής προέλευσης.
- Αν και έχει επιδειχθεί η δέουσα επιμέλεια ως προς τον έλεγχο των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν και των εκτιμήσεων που παρουσιάζονται στην παρούσα μελέτη, το Ινστιτούτο ΣΕΤΕ (INSETE) και οι συγγραφείς της μελέτης δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τυχόν αποκλίσεις των πληροφοριών που αναφέρονται στην μελέτη ή για τυχόν παραλείψεις. Οι εκτιμήσεις και πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα μελέτη δίδονται για ενημερωτικούς και μόνο σκοπούς και όχι για εμπορικούς, επενδυτικούς, νομικούς ή άλλους σκοπούς. Η χρήση ή στήριξη στην μελέτη από οποιοδήποτε μέρος και τυχόν αποφάσεις που βασίζονται σε αυτήν αποτελούν αποκλειστική υπευθυνότητα αυτών που χρησιμοποιούν την μελέτη. Το INSETE και οι συγγραφείς της μελέτης δε φέρουν καμιά ευθύνη ή υποχρέωση για ζημιές που μπορεί να προκύψουν σε οποιοδήποτε, ως αποτέλεσμα αποφάσεων που τυχόν ληφθούν βασισμένες στην παρούσα μελέτη».

Περιεχόμενα

1. Σύνοψη	4
2. Εισαγωγή	7
3. Σύγκριση των δημοσιευμένων ΜΚΔ σε Ελλάδα και Ισπανία	8
4. Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη στον προορισμό, σε Ελλάδα και Ισπανία	9
5. Συνολική Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη τουριστών σε Ελλάδα και Ισπανία από δείγμα χωρών	13
6. Συμπεράσματα	16
7. Πηγές	17

1. Σύνοψη

Συχνά υποστηρίζεται ότι η Ελλάδα είναι προορισμός χαμηλής δαπάνης, ισχυρισμός που στηρίζεται στη σύγκριση των στοιχείων της Μέσης κατά Κεφαλή δαπάνης (ΜΚΔ) των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα και άλλες χώρες, με βάση τα στοιχεία που δημοσιεύονται από τις κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές ('δημοσιευμένα στοιχεία'). Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται η ΜΚΔ των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα και την Ισπανία, που αποτελεί παγκόσμια δύναμη στον τουρισμό αλλά και τον κύριο ανταγωνιστή της Ελλάδας, τόσο ως προς την συνολική δαπάνη, όσο και ως προς το μέρος της που καταλήγει στην κάθε χώρα – προορισμό¹. Από τα εξεταζόμενα στοιχεία προκύπτει ότι:

- Δεν είναι δυνατή η σύγκριση των δημοσιευμένων στοιχείων για την Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη στις δύο χώρες (€ 1.216 για την Ισπανία και € 620 για την Ελλάδα για το 2022, € 1.119 για την Ισπανία και € 702 για την Ελλάδα για το 2021 και € 1.101 και € 564 αντίστοιχα για το 2019) αφού τα μετρούμενα μεγέθη υπολογίζονται με διαφορετική μεθοδολογία. Οι κύριες διαφοροποιήσεις είναι ότι στην Ελλάδα μετριέται μόνο το μέρος της δαπάνης που παραμένει στην χώρα, μη περιλαμβανομένου του κόστους του αεροπορικού ή ακτοπλοϊκού εισιτηρίου, ακόμα και αν η αεροπορική ή ακτοπλοϊκή εταιρεία είναι ελληνική. Επίσης, στα στοιχεία περιλαμβάνονται οι επισκέπτες χωρίς διανυκτέρευση και οι cross border workers. Αντίθετα, στην Ισπανία μετριέται το σύνολο της δαπάνης των τουριστών, ανεξάρτητα αν εισπράχθηκε από την χώρα ή τρίτους εκτός αυτής (πχ αεροπορικό εισιτήριο, προμήθεια ενδιάμεσων κλπ.) και η μέτρηση αφορά μόνο σε τουρίστες με τουλάχιστον μια διανυκτέρευση.
- Προσαρμόζοντας τα δύο μεγέθη ώστε να αποτυπώνεται μόνο η δαπάνη που έγινε στην κάθε χώρα (εξαιρουμένου του κόστους μετάβασης) και μόνο για τουρίστες με τουλάχιστον μία διανυκτέρευση, η μέση δαπάνη στην Ελλάδα το 2019 και το 2022 υστερεί αυτής της Ισπανίας κατά € 9 και € 39 (από € 537 και € 596 αντίστοιχα βάσει δημοσιευμένων στοιχείων) ενώ το 2021 η μέση δαπάνη στην Ελλάδα υπερτερεί αυτής της Ισπανίας κατά € 72 (από € 417). Η ομαλοποίηση της κατάστασης στην ταξιδιωτική βιομηχανία το 2022, συνέβαλε στην επαναφορά της τάσης της ΜΚΔ που επικρατούσε στα προ πανδημίας επίπεδα.

¹ Τα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελλάδας προέρχονται από την Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος και της Ισπανίας από τις έρευνες FRONTUR και EGATUR του Instituto Nacional de Estadística της Ισπανίας.

- Μέρος της διαφοράς του 2019 και του 2022 οφείλεται στο ότι οι δύο χώρες δέχονται τουρίστες από διαφορετικές αγορές και, συγκεκριμένα, η Ελλάδα δέχεται μεγάλο αριθμό τουριστών από τις όμορες Βαλκανικές χώρες. Οι τουρίστες αυτοί έχουν χαμηλότερη μέση δαπάνη και ωθούν τον συνολικό μέσο όρο της μέσης δαπάνης προς χαμηλότερα επίπεδα. Ως εκ τούτου, η διαφορά αναστρέφεται υπέρ της Ελλάδας το 2021, ως απόρροια των ταξιδιωτικών περιορισμών και της ευκολότερης διέλευσης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που οδήγησε σε αύξηση του μεριδίου των κύριων αγορών μας² και μείωση των βαλκανικών και όμορων αγορών³. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι για να μπορέσουμε να συγκρίνουμε τις δύο αγορές, προχωρήσαμε στην υπόθεση εργασίας ότι η Ελλάδα έχει το ίδιο market mix με την Ισπανία. Με την υπόθεση εργασίας, η διαφορά στη μέση δαπάνη που μένει στην κάθε χώρα διαμορφώνεται στα € 44 για το 2019 και € 120 για το 2021 υπέρ της Ελλάδας ενώ η εικόνα αντιστρέφεται το 2022 όπου η Ελλάδα υστερεί κατά € 12 έναντι της Ισπανίας.
- Στη συνέχεια εξετάζεται η μέση δαπάνη ως προς το σύνολο της δαπάνης, δηλαδή περιλαμβανομένης όχι μόνο της δαπάνης που καταλήγει στη χώρα-προορισμό, αλλά και της δαπάνης που γίνεται εκτός αυτής (πχ αεροπορικό εισιτήριο, προμήθεια ενδιάμεσων κλπ.). Το 2019, για τις αγορές που διαθέτουμε στοιχεία, παρατηρούμε ότι η μέση δαπάνη των τουριστών στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σε όλες τις αγορές – από 20 Ευρώ στην Γερμανία έως 350 Ευρώ στην Γαλλία- σε σύγκριση με την Ισπανία, με εξαίρεση τις αγορές της Ολλανδίας (€ -86), των ΗΠΑ (€ -50) και της Ρωσίας (€ -458). Για το 2021, για τις πέντε χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, στις δύο (Γερμανία και Ιταλία) η μέση δαπάνη των τουριστών στην Ελλάδα είναι χαμηλότερη – από € 30 στην Ιταλία έως € 92 στην Γερμανία – απ’ ότι η αντίστοιχη στην Ισπανία ενώ στις υπόλοιπες τρεις είναι υψηλότερη – από € 46 στο Βέλγιο έως € 390 για τη Γαλλία. Για το 2022, για τις πέντε χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, στις δύο (Γερμανία και Ολλανδία) η μέση δαπάνη των τουριστών στην Ελλάδα είναι χαμηλότερη – από € 15 στην Γερμανία έως € 128 στην Ολλανδία – απ’ ότι η αντίστοιχη στην Ισπανία ενώ στις υπόλοιπες τρεις είναι υψηλότερη – από € 139 στην Ιταλία έως € 367 για τη Γαλλία, από την οποία η Ισπανία έλκει μεγάλο μέρος του οδικώς εισερχόμενου τουρισμού της.
- Τέλος, σε ότι αφορά στη συνολική μέση δαπάνη για το σύνολο του εισερχόμενου τουρισμού, στην Ελλάδα ανήλθε σε € 864 το 2019, σε € 979 το 2021 και σε € 1.080 το 2022 ενώ για την Ισπανία σε € 1.101 το 2019, σε € 1.119 το 2021 και σε € 1.216 το 2022. Τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα που αποτελούν τις κύριες αγορές και για τις δύο χώρες, συνάδουν με την άποψη

² Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία: Αφίξεις από 36% το 2019 σε 47% το 2022 και εισπράξεις από 46% το 2019 σε 54% το 2022

³ Βουλγαρία, Βόρεια Μακεδονία, Αλβανία, Σερβία και Ρουμανία: Αφίξεις από 26% το 2019 σε 20% το 2022 και εισπράξεις από 9% το 2019 σε 8% το 2022

ότι οι διαφορές στα συνολικά μεγέθη οφείλονται σε σημαντικό βαθμό στο διαφορετικό market mix και όχι στο ότι οι τουρίστες από κάποια χώρα δαπανούν λιγότερα στην Ελλάδα απ' ό τι δαπανούν αντίστοιχα στην Ισπανία.

Συμπερασματικά:

- αντικρούεται η άποψη ότι η Ελλάδα, συγκρινόμενη με τους κύριους ανταγωνιστές, είναι ένας φθηνός προορισμός για τους Ευρωπαίους, αφού σε πολλές περιπτώσεις οι ευρωπαίοι τουρίστες στην Ελλάδα δαπανούν περίπου τα ίδια ή περισσότερα απ' ό τι στην Ισπανία.
- στην Ελλάδα περίπου το 1/3 του εισερχόμενου τουρισμού για το 2019 και σχεδόν το 1/5 του 2021 και του 2022 είναι οδικές αφίξεις από τις όμορες βαλκανικές αγορές. Οι αγορές αυτές έχουν χαμηλότερη ΜΚΔ από τις άλλες Ευρωπαϊκές αγορές έλκοντας την συνολική ΜΚΔ σε χαμηλότερα επίπεδα. Θα πρέπει όμως να επισημανθεί ότι η πελατεία αυτή δεν υποκαθιστά αλλά προστίθεται στην πελατεία με την υψηλότερη δαπάνη⁴ και απορροφάται, κατά κύριο λόγο, από το τουριστικό προϊόν της Β. Ελλάδας (Μακεδονία, Θράκη), όπου η ξενοδοχειακή υποδομή είναι χαμηλότερης κατηγορίας σε σχέση με την αντίστοιχη σε άλλες Περιφέρειες της χώρας⁵.

⁴ Βλ. Ακτινογραφία εισερχόμενου τουρισμού 2019-2022 – ΙΝΣΕΤΕ, 2023

⁵ Για το 2022, τα δωμάτια ξενοδοχείων 1*, 2* και 3* στην Β. Ελλάδα (περιλαμβανομένης της Χαλκιδικής) αποτελούν το 59% του συνόλου όταν στην υπόλοιπη χώρα είναι 47%.

2. Εισαγωγή

Συχνά υποστηρίζεται ότι η Ελλάδα είναι προορισμός χαμηλής δαπάνης, ισχυρισμός που βασίζεται στη σύγκριση των στοιχείων της Μέσης κατά Κεφαλή Δαπάνης (ΜΚΔ) των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα και άλλες χώρες, όπως τα στοιχεία αυτά δημοσιεύονται από τις κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές («δημοσιευμένα στοιχεία»). Για παράδειγμα, με βάση τα δημοσιευμένα στοιχεία σε Ελλάδα και Ισπανία⁶, η Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη (ΜΚΔ) του εισερχόμενου τουρισμού στην Ισπανία, για το 2022, εκτιμήθηκε σε € 1.216, δηλαδή 96% υψηλότερα από τα € 620 που εκτιμήθηκε η ΜΚΔ στην Ελλάδα την ίδια χρονιά. Για το 2019, η εκτιμηθείσα ΜΚΔ της Ισπανίας ήταν σχεδόν διπλάσια της Ελλάδας (€ 1.101 έναντι € 564) ενώ για το 2021 59% υψηλότερη (€ 702 έναντι € 1.119). Όμως, όπως αναλύουμε κατωτέρω, οι δημοσιευμένες ΜΚΔ των δύο χωρών δεν είναι άμεσα συγκρίσιμες, καθώς οι σχετικές έρευνες ακολουθούν σημαντικά διαφορετικές μεθοδολογίες και μετρούν διαφορετικά μεγέθη.

Προκειμένου να ελέγξουμε την ακρίβεια του ισχυρισμού ότι η Ελλάδα είναι προορισμός χαμηλής δαπάνης, αφού προβήκαμε στις αναγκαίες αναπροσαρμογές των δημοσιευμένων στοιχείων, συγκρίναμε τη ΜΚΔ σε Ελλάδα και Ισπανία, που αποτελεί τον κύριο ανταγωνιστή της Ελλάδας στον τουρισμό. Η σύγκριση έγινε με δύο τρόπους:

- αφενός ως προς το μέρος της ΜΚΔ του τουρίστα που καταλήγει στον εκάστοτε προορισμό (2^η ενότητα) και
- αφετέρου ως προς τη συνολική ΜΚΔ του τουρίστα (3^η ενότητα), περιλαμβανομένων δηλαδή όλων των δαπανών του, είτε καταλήγουν στον προορισμό είτε στην χώρα προέλευσης είτε ακόμα και σε τρίτη χώρα, όπως για παράδειγμα αν η έδρα του αερομεταφορέα ή του ενδιάμεσου tour operator δεν είναι ούτε στη χώρα προέλευσης ούτε στην χώρα προορισμού.

⁶ Τα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελλάδας προέρχονται από την Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος και της Ισπανίας από τις έρευνες FRONTUR και EGATUR του Instituto Nacional de Estadística της Ισπανίας.

3. Σύγκριση των δημοσιευμένων ΜΚΔ σε Ελλάδα και Ισπανία

Σύμφωνα με τα επίσημα δημοσιευμένα στοιχεία για το 2022, η Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη (ΜΚΔ) του εισερχόμενου τουρισμού στην Ισπανία εκτιμήθηκε σε € 1.216, δηλαδή 96% υψηλότερα από τα € 620 που εκτιμήθηκε η ΜΚΔ στην Ελλάδα την ίδια χρονιά. Το 2019, η εκτιμηθείσα ΜΚΔ στην Ισπανία ήταν € 1.101 και στην Ελλάδα € 564 ενώ το 2021 €1.119 και € 702 αντίστοιχα. **Όμως, οι δημοσιευμένες ΜΚΔ των δύο χωρών δεν είναι άμεσα συγκρίσιμες:**

- στην Ελλάδα, η προαναφερθείσα ΜΚΔ εκτιμάται μόνο για το μέρος της δαπάνης που έγινε εντός της Ελλάδας και για το σύνολο των επισκεπτών πλην κρουαζιέρας, ανεξάρτητα αν διανυκτέρευσαν ή όχι. Επίσης, στην ΜΚΔ δεν περιλαμβάνεται το κόστος του αεροπορικού ή ακτοποϊκού εισιτηρίου μετάβασης στην Ελλάδα, ακόμα και αν η εταιρεία που χρησιμοποιήθηκε έχει την έδρα της στην Ελλάδα, αλλά ούτε και η δαπάνη για διαρκή καταναλωτικά αγαθά, υψηλής αξίας κοσμήματα κλπ. Τέλος, τα στοιχεία της Ελλάδας καλύπτουν όλους τους ταξιδιώτες, περιλαμβανομένων των ημερήσιων επισκεπτών και των cross border workers ή των εποχιακών εργαζομένων⁷.
- Αντίθετα, στην Ισπανία, η εκτίμηση της ΜΚΔ περιλαμβάνει το σύνολο των δαπανών μόνο των εισερχόμενων τουριστών στην Ισπανία, είτε αυτές έλαβαν χώρα εντός της Ισπανίας είτε εκτός αυτής, και στη δαπάνη συμπεριλαμβάνεται και το κόστος του αεροπορικού ή ακτοποϊκού εισιτηρίου μετάβασης στην Ισπανία, ακόμα και αν η εταιρεία που χρησιμοποιήθηκε έχει την έδρα της εκτός Ισπανίας. Επιπλέον, η ΜΚΔ στην Ισπανία υπολογίζεται μόνον για επισκέπτες που πραγματοποίησαν τουλάχιστον μια διανυκτέρευση στην χώρα αυτή και στα στοιχεία περιλαμβάνονται και οι ταξιδιώτες κρουαζιέρας. Τέλος, στην Ισπανία, η εκτιμώμενη ΜΚΔ περιλαμβάνει και δαπάνες για διαρκή αγαθά ή αγαθά υψηλής αξίας από εισερχόμενους τουρίστες⁸, ενώ στην Ελλάδα αυτού του είδους οι δαπάνες αφαιρούνται για τον υπολογισμό της ΜΚΔ.

⁷ βλ. μεθοδολογία [Έρευνας Συνόρων](#)

⁸ βλ. μεθοδολογία [FRONTUR – EGATUR](#),

4. Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη στον προορισμό, σε Ελλάδα και Ισπανία

Προσαρμόζοντας⁹ τις δημοσιευμένες ΜΚΔ της Ισπανίας και της Ελλάδας, προκειμένου να εκτιμηθεί η ΜΚΔ που αφορά μόνο σε επισκέπτες με διανυκτέρευση και αποκλειστικά για το μέρος της δαπάνης που κατέληξε στην κάθε χώρα και εξαιρώντας την δαπάνη για το αεροπορικό ή ακτοπολικό εισιτήριο (εφεξής Προσαρμοσμένη ΜΚΔ), η εικόνα διαφοροποιείται σημαντικά (βλ. Πιν.1): η ΜΚΔ της Ισπανίας μειώνεται, για το 2019, 2021 και 2022 αντίστοιχα, από € 1.101 σε € 609, από € 1.119 σε € 648 και από € 1.216 σε € 686, ενώ -αντίστοιχα- της Ελλάδας αυξάνεται από € 564 σε € 600, από € 702 σε € 721 και από € 620 σε € 648. Αντίστοιχα, η υπέρ της Ισπανίας διαφορά, μειώνεται από € 537 σε € 9 το 2019 και από € 596 σε € 39 το 2022, ενώ το 2021 η εικόνα αντιστρέφεται με την Ελλάδα να υστερεί σε ότι αφορά την δημοσιευμένη ΜΚΔ κατά € 417 αλλά να υπερτερεί στην Προσαρμοσμένη ΜΚΔ κατά € 72.

Πίνακας 1: Δημοσιευμένη και Προσαρμοσμένη ΜΚΔ σε Ελλάδα (GR) και Ισπανία (ES) – σε €, 2019, 2021 και 2022

	2019			2021			2022		
	GR	ES	Δ GR-ES	GR	ES	Δ GR-ES	GR	ES	Δ GR-ES
Δημοσιευμένη ΜΚΔ	564	1.101	-537	702	1.119	-417	620	1.216	-596
Προσαρμοσμένη ΜΚΔ*	600	609	-9	721	648	72	648	686	-39

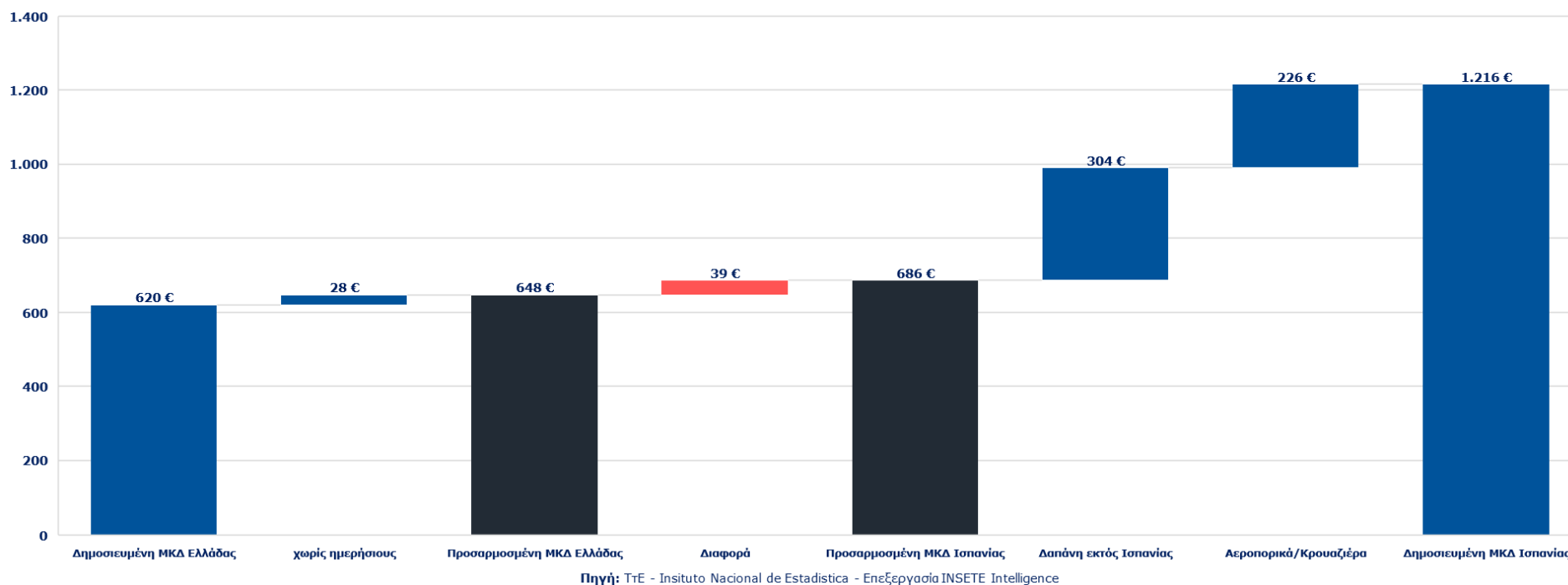
Πηγή: TtE - Instituto Nacional de Estadística - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Έχει υπολογισθεί μόνο για το μέρος της δαπάνης που καταλήγει στη χώρα, εξαιρουμένης της δαπάνης για αεροπορικό/ακτοπολικό εισιτήριο μετάβασης, και μόνο για επισκέπτες με μια διανυκτέρευση τουλάχιστον.

Οι σχετικές προσαρμογές από τις οποίες προκύπτει η Προσαρμοσμένη ΜΚΔ του 2022 του Πίνακα 1 παρουσιάζονται αναλυτικά στο Γράφημα 1.

⁹ Για λεπτομέρειες ως προς τη μεθοδολογία, βλ. [Η Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη των εισερχόμενων τουριστών στην Ελλάδα, 2005 – 2018, εξέλιξη και σύγκριση με Ισπανία – INSETE 2019](#)

Γράφημα 1: Δημοσιευμένη και Προσαρμοσμένη ΜΚΔ σε Ελλάδα και Ισπανία- σε €, 2022

Η διαφορά μεταξύ των δύο Προσαρμοσμένων ΜΚΔ του Πίνακα 1, μπορεί να αποδοθεί αφενός σε διαφορές στατιστικών μεθόδων¹⁰ και αφετέρου στο διαφορετικό market mix των τουριστών στις δύο χώρες, ιδιαίτερα για το 2019 που η Ελλάδα δέχθηκε σημαντικό αριθμό τουριστών από τις όμορες Βαλκανικές χώρες και τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, κάτι που δεν ισχύει για την Ισπανία¹¹. Η τάση αυτή που καταγραφόταν τα προηγούμενα χρόνια στον εισερχόμενο τουρισμό διαταράχθηκε το 2021 λόγω της πανδημίας και των ταξιδιωτικών περιορισμών, με αύξηση του μεριδίου των κύριων αγορών¹² μας (αφίξεις/εισπράξεις από 36%/46% το 2019 σε 49%/55% το 2021) και

¹⁰ ιδιαίτερα λόγω α) έλλειψης στοιχείων που θα επιτρέψουν την ακριβέστερη εκτίμηση της ΜΚΔ στην Ισπανία με τρόπο αντίστοιχο με τον τρόπο που εκτιμάται η ΜΚΔ στην Ελλάδα αλλά και β) του ότι τα στοιχεία για την Ελλάδα αφορούν σε ταξιδιώτες και όχι τουρίστες, δηλαδή περιλαμβάνουν cross border workers και εποχιακά εργαζόμενους στην Ελλάδα.

¹¹ ενδεικτικά: το 48,3%/49,2%/48,8% των αφίξεων και το 40,4%/43,7%/42,3% των εισπράξεων των τουριστών στην Ισπανία το 2019, το 2021 και το 2022 αντίστοιχα προέρχονται από τις αγορές της Γερμανίας, της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου (χώρες υψηλής δαπάνης), όταν για την Ελλάδα τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 28,9%/41,5%/39,2% και 37,4%/52,4%/46,2% αντίστοιχα.

¹² Γερμανία, Γαλλία, Ην. Βασίλειο, Ιταλία και Ολλανδία

μείωση των όμορων ή βαλκανικών αγορών μας¹³ (αφίξεις/εισπράξεις: από 26%/9% το 2019 σε 18%/7% το 2021). Η αλλαγή αυτή του μείγματος αγορών οδήγησε σε αύξηση της δημοσιευμένης MKΔ το 2021 (+24,5%, από € 564,0 το 2019 σε € 702,4 το 2021), καθώς η MKΔ των οδικώς εισερχομένων τουριστών είναι περίπου 4 φορές μικρότερη αυτής των αεροπορικώς. Αυτό οδήγησε το 2021 η διαφορά των προσαρμοσμένων / συγκρίσιμων MKΔ να είναι υπέρ της Ελλάδας.

Η ομαλοποίηση της κατάστασης στην ταξιδιωτική βιομηχανία το 2022

- με αύξηση του μεριδίου των όμορων βαλκανικών αγορών μας σε σύγκριση με το 2021 (αφίξεις 20% και εισπράξεις 8% το 2022 έναντι 18% και 7% αντίστοιχα το 2021) -αν και υπολείπεται ακόμα των προ πανδημίας επιπέδων (26% και 9% αντίστοιχα) και ...
- ... μείωση σε σύγκριση με το 2021 του μεριδίου των κύριων αγορών μας, (αφίξεις 47% και εισπράξεις 54% το 2022 έναντι 49% και 55% αντίστοιχα), αν και υπερτερεί ακόμα των προ πανδημίας επιπέδων (36% και 46% αντίστοιχα),
- συνεπικουρούμενη από την αρνητική επίδραση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, λόγω της ενεργειακής κρίσης που προκάλεσε η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία,

οδήγησε την MKΔ σε χαμηλότερα επίπεδα από την αντίστοιχη MKΔ της Ισπανίας (€ 648 έναντι € 686) καθώς και από την αντίστοιχη του 2021 (€ 721).

Με την υπόθεση εργασίας ότι το market mix στην Ελλάδα είναι παρόμοιο με αυτό της Ισπανίας (βλ. Πίνακα 2 και Γράφημα 2), οι υπέρ της Ισπανίας διαφορές (με βάση τα δημοσιευμένα στοιχεία) για τα έτη 2019 και 2021 (€ 537 και € 417 αντίστοιχα) αντιστρέφονται υπέρ της Ελλάδας στην Προσαρμοσμένη MKΔ (σε € 44 και € 120) ενώ η υπέρ της Ισπανίας διαφορά το 2022 μειώνεται από € 596 σε € 12. Δηλαδή, με την υπόθεση εργασίας ότι Ελλάδα και Ισπανία έχουν το ίδιο market mix και μετρώντας με τον ίδιο τρόπο, τις δύο χρονιές (2019 και 2021) η Προσαρμοσμένη MKΔ είναι μεγαλύτερη στην Ελλάδα ενώ το 2022 οριακά μικρότερη. Αυτό καταρρίπτει αφενός την άποψη ότι η Ελλάδα προσελκύει τουρίστες χαμηλής δαπάνης, αφού συγκρίνοντας την MKΔ των τουριστών από τις ίδιες αγορές στις δύο χώρες η διαφορά της MKΔ υπέρ της Ισπανίας για το 2019 και το 2021 αντιστρέφεται υπέρ της Ελλάδας και αφετέρου επιβεβαιώνει την συσχέτιση της MKΔ με τις αυξημένες ροές από τις όμορες βαλκανικές αγορές.

¹³ Βουλγαρία, Βόρεια Μακεδονία, Αλβανία, Σερβία και Ρουμανία

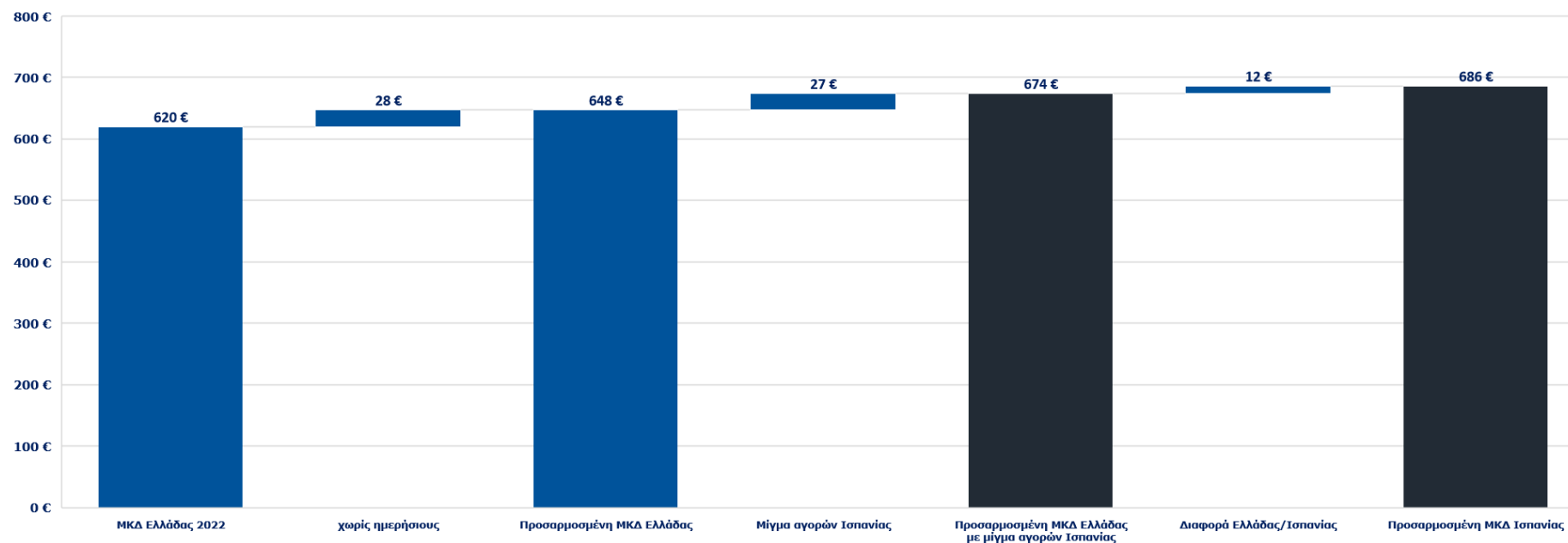
Πίνακας 2: Δημοσιευμένη και Προσαρμοσμένη ΜΚΔ σε Ελλάδα (GR) και Ισπανία (ES) με μίγμα αγορών Ισπανίας – σε €, 2019, 2021 και 2022

	2019			2021			2022		
	GR	ES	Δ GR-ES	GR	ES	Δ GR-ES	GR	ES	Δ GR-ES
Δημοσιευμένη ΜΚΔ	564	1.101	-537	702	1.119	-417	620	1.216	-596
Προσαρμοσμένη ΜΚΔ* Ελλάδας με μίγμα αγορών Ισπανίας	653	609	44	768	648	120	674	686	-12

Πηγή: TrE - Instituto Nacional de Estadística - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Έχει υπολογισθεί μόνο για το μέρος της δαπάνης που καταλήγει στη χώρα, εξαιρουμένης της δαπάνης για αεροπορικό/ακτοπλοϊκό εισιτήριο μετάβασης, και μόνο για επισκέπτες με μια διανυκτέρευση τουλάχιστο

Γράφημα 2: Δημοσιευμένη και προσαρμοσμένη ΜΚΔ Ελλάδας (με μίγμα αγορών Ισπανίας) και Ισπανίας, 2022 – σε €

Πηγή: TrE - Instituto Nacional de Estadística - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5. Συνολική Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη τουριστών σε Ελλάδα και Ισπανία από δείγμα χωρών

Στην ανάλυση που προηγήθηκε συγκρίναμε την ΜΚΔ σε Ελλάδα και Ισπανία, αναφορικά με την δαπάνη των τουριστών στην χώρα προορισμού, εξαιρουμένου του κόστους μετάβασης στον προορισμό, ακόμα και αν ο μεταφορέας είναι ελληνική ή ισπανική εταιρεία αντίστοιχα.

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζουμε συγκριτικά στοιχεία για το σύνολο της δαπάνης¹⁴ των τουριστών με διανυκτέρευση σε Ελλάδα και Ισπανία, ανεξάρτητα αν η δαπάνη έγινε εντός ή εκτός της εκάστοτε χώρας και περιλαμβανομένου του κόστους τους αεροπορικού ή ακτοπλοϊκού εισιτηρίου¹⁵. Παρ' όλ' αυτά, εξακολουθούν να υφίστανται οι ακόλουθες διαφορές στον τρόπο μέτρησης σε Ελλάδα και Ισπανία: στα ελληνικά στοιχεία περιλαμβάνονται και αυτά από cross border workers ή εποχιακά εργαζομένους ενώ στα ισπανικά στοιχεία περιλαμβάνονται και στοιχεία από τουρίστες με κρουαζιέρα. Εκτιμάται ότι οι διαφοροποιήσεις αυτές οδηγούν τη ΜΚΔ της Ισπανίας σε σχετικά υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με το αν η μέτρηση είχε πραγματοποιηθεί με τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται στη χώρα μας, καθώς η συνολική δαπάνη για μια κρουαζιέρα εκτιμάται ότι είναι μεγαλύτερη από την συνολική δαπάνη ενός τυπικού τουρίστα, ενώ οι εποχιακοί και οι cross border workers έχουν ιδιαίτερα χαμηλή δαπάνη.

Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες για το 2019 (βλ. Πίνακα 3), η δαπάνη των τουριστών που ήρθαν στην Ελλάδα ήταν οριακά ή σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη αυτών που πήγαν στην Ισπανία. Μοναδική εξαίρεση αποτέλεσε η αγορά της Ολλανδίας (€ -86). Αντίθετα, οι τουρίστες από τις ΗΠΑ και -ιδιαίτερα- από την Ρωσία, δαπάνησαν υψηλότερα ποσά όταν επισκέφθηκαν την Ισπανία σε σχέση με αυτά που δαπάνησαν στην Ελλάδα.

¹⁴ Περιλαμβανομένης και της δαπάνης για διαρκή αγαθά ή αγαθά υψηλής αξίας

¹⁵ για την Ελλάδα, τα στοιχεία προέρχονται από τα πρωτογενή στοιχεία της Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος και, για την Ισπανία, πρόκειται για δημοσιευμένα στοιχεία του Instituto Nacional de Estadística και της Turesspana.

Σε ότι αφορά το 2021, για τις πέντε αγορές που διαθέτουμε στοιχεία, η μέση δαπάνη των τουριστών που επισκέφτηκαν την Ελλάδα ήταν χαμηλότερη για Γερμανία (€ -92) και Ιταλία (€ -30), υψηλότερη για το Βέλγιο (€ 46) και σημαντικά υψηλότερη για το Ην. Βασίλειο (€ 142) και την Γαλλία (€ 390) από την αντίστοιχη αυτών που πήγαν στην Ισπανία.

Αναφορικά με το 2022 για τις πέντε αγορές που διαθέτουμε στοιχεία, η μέση δαπάνη των τουριστών που επισκέφτηκαν την Ελλάδα ήταν χαμηλότερη για Γερμανία (€ -15) και σημαντικά χαμηλότερη για Ολλανδία (€ -128), υψηλότερη για Ιταλία (€ 139) και Ην. Βασίλειο (€ 193) και σημαντική υψηλότερη για Γαλλία (€ 367) από την αντίστοιχη δαπάνη των τουριστών που επισκέφτηκαν την Ισπανία. Αξιοσημείωτο και για τα τρία έτη, είναι πόσο σημαντικά υψηλότερη είναι η δαπάνη των επισκεπτών από την Γαλλία στην Ελλάδα σε σχέση με την αντίστοιχη δαπάνη στην Ισπανία. Πιθανότατα αυτό οφείλεται στο ότι Γαλλία και Ισπανία συνορεύουν, κάτι που επιτρέπει την οδική πρόσβαση των Γάλλων τουριστών στην Ισπανία, δίνοντας τους την δυνατότητα να περιορίζουν τη δαπάνη μετάβασής τους.

Τέλος, ενδιαφέρον είναι, ότι ενώ η Ελλάδα το 2019 σημείωσε υψηλότερη MKΔ σε σύγκριση με την Ισπανία από την αγορά της Γερμανίας η εικόνα αντιστρέφεται τα έτη 2021 και 2022 ενώ η διαφορά της MKΔ από την αγορά της Ολλανδίας συνεχίζει να διευρύνεται υπέρ της Ισπανίας. Αντίθετα, η διαφορά της MKΔ μεταξύ Ελλάδας και Ισπανίας από το Ην. Βασίλειο συνεχίζει να διευρύνεται υπέρ της Ελλάδας όπως και η MKΔ από την αγορά της Ιταλίας -αφού πρώτα η διαφορά είχε αντιστραφεί υπέρ της Ισπανίας το 2021-.

Πίνακας 3: Συνολική ΜΚΔ τουριστών από επιλεγμένες χώρες σε Ελλάδα (GR) και Ισπανία (ES) – σε €, 2019, 2021 και 2022

Αγορά	2019			2021			2022		
	σε Ελλάδα	σε Ισπανία	Δ GR-ES	σε Ελλάδα	σε Ισπανία	Δ GR-ES	σε Ελλάδα	σε Ισπανία	Δ GR-ES
Ευρώπη									
Γερμανία	1.067	1.047	20	1.067	1.159	-92	1.165	1.180	-15
Αυστρία	1.118	1.088	30	Μ.Δ.	904		Μ.Δ.	1.125	
Βέλγιο	1.107	1.062	45	1.171	1.125	46	Μ.Δ.	1.232	
Γαλλία	1.031	681	350	1.153	763	390	1.175	808	367
Ιταλία	866	783	83	849	879	-30	1.022	883	139
Ελβετία	1.149	969	180	Μ.Δ.	997		Μ.Δ.	1.086	
Ολλανδία	1.037	1.123	-86	Μ.Δ.	1.139		1.129	1.257	-128
Εκτός Ευρώπης									
Ην. Βασίλειο	1.103	990	113	1.251	1.109	142	1.327	1.134	193
Ρωσία	1.058	1.516	-458	Μ.Δ.	1.704		Μ.Δ.	1.544	
ΗΠΑ	1.686	1.736	-50	Μ.Δ.	1.882		Μ.Δ.	1.874	
Σύνολο	864	1.101	-236	979	1.119	-140	1.080	1.216	-136

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος - Instituto National de Estadística - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με το σύνολο των τουριστών, η ΜΚΔ στην Ελλάδα είναι σημαντικά χαμηλότερη από την αντίστοιχη στην Ισπανία τόσο για το 2019 (€ 864 έναντι € 1.101) όσο και για το 2021 (€ 979 έναντι € 1.119) και το 2022 (€ 1.080 έναντι € 1.216). Από τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με την αντίθετη εικόνα για τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες που αναφέρονται στον πίνακα αλλά και από την μείωση που παρατηρείται στην διαφορά το 2021 και το 2022 όταν και μειώθηκε το μερίδιο αγοράς των βαλκανικών αγορών στην Ελλάδα, συνάγουμε το συμπέρασμα ότι η διαφορά αυτή οφείλεται στις υπόλοιπες αγορές και στο διαφορετικό μείγμα αγορών που έχουν οι δύο χώρες. Τέλος, και στις δύο χώρες, η συνολική ΜΚΔ το 2021 και το 2022 ήταν αυξημένη σε σύγκριση με το 2019, αλλά περισσότερο στην Ελλάδα (+13,3%/+24,9%) απ' ό,τι στην Ισπανία (1,7%/10,5%), πιθανόν και λόγω της ευνοϊκής μεταβολής του μίγματος αγορών της Ελλάδας με την αύξηση του μεριδίου των παραδοσιακών αγορών μας και τη μείωση του αντίστοιχου των Βαλκανικών.

6. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα στοιχεία και την ανάλυση που παρατέθηκαν παραπάνω:

- αντικρούεται η άποψη ότι η Ελλάδα, συγκρινόμενη με τους κύριους ανταγωνιστές, είναι ένας φθηνός προορισμός για τους Ευρωπαίους αφού σε πολλές περιπτώσεις οι ευρωπαίοι τουρίστες στην Ελλάδα δαπανούν περίπου τα ίδια ή περισσότερα απ' ότι στην Ισπανία.
- στην Ελλάδα περίπου το 1/3 του εισερχόμενου τουρισμού για το 2019 και σχεδόν το 1/5 του 2021 και του 2022 είναι οδικές αφίξεις από τις όμορες βαλκανικές αγορές. Οι αγορές αυτές έχουν χαμηλότερη ΜΚΔ από τις άλλες Ευρωπαϊκές αγορές έλκοντας την συνολική ΜΚΔ σε χαμηλότερα επίπεδα. Θα πρέπει όμως να επισημανθεί ότι η πελατεία αυτή δεν υποκαθιστά αλλά προστίθεται στην πελατεία με την υψηλότερη δαπάνη¹⁶ και απορροφάται, κατά κύριο λόγο, από το τουριστικό προϊόν της Β. Ελλάδας (Μακεδονία, Θράκη), όπου η ξενοδοχειακή υποδομή είναι χαμηλότερης κατηγορίας σε σχέση με την αντίστοιχη σε άλλες Περιφέρειες της χώρας¹⁷.

¹⁶ Βλ. [Ακτινογραφία εισερχόμενου τουρισμού, 2019-2022](#) – INSETE, 2023

¹⁷ Για το 2022, τα δωμάτια ξενοδοχείων 1*, 2* και 3* στην Β. Ελλάδα (περιλαμβανομένης της Χαλκιδικής) αποτελούν το 59% του συνόλου όταν στην υπόλοιπη χώρα είναι 47%.

7. Πηγές

- [Τράπεζα της Ελλάδος](#)
- [Ακτινογραφία εισερχόμενου τουρισμού 2019-2022](#)
- [FRONTUR - EGATUR](#)
- [FRONTUR – EGATUR Μεθοδολογία](#)
- [UNWTO](#)
- [Η Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη των εισερχόμενων τουριστών στην Ελλάδα 2005-2018, εξέλιξη και σύγκριση με Ισπανία](#)

INSETE

Ινστιτούτο του Συνδέσμου
Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

Βουκουρεστίου 32
106 71 Αθήνα

T: 210 3244 368

www.insete.gr

intelligence@insete.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης